

Rogaland
fylkeskommune

Matregion Rogaland

Regional matstrategi

Foto: Elisabeth Tønnessen

Rogaland skal være den mest attraktive og bærekraftige matregionen i Norden

Kort om matstrategien

Matstrategien er et styringsdokument for Rogaland fylkeskommune, utarbeidet gjennom en bred involveringsprosess med næringsaktørene i matverdikjedene innen både blå og grønn sektor.

Strategien er en konkretisering av nærings- og innovasjonsstrategien, og følger metodikk og føringer i denne. Den skal bidra til bærekraftig utvikling og vekst innen jordbruk, havbruk og fiske. Som ett av landets fremste industrifylker skal vi jobbe for å utnytte synergier mellom industri og matnærings, og utvikle helhetlige og bærekraftige verdikjeder fra hav, fjord og jord til bord.

Matsikkerhet og matproduksjon har blitt aktualisert i en verden med økt usikkerhet. Rogaland fylkeskommune ønsker at vi som et sterkt matfylke skal ta ansvar og øke vår matproduksjon, både på land og i sjøen, og mener at det er godt potensiale for å lykkes med dette om rammevilkårene er til stede.

Strategien er bygget på hvilke fortrinn fylkeskommunen mener Rogaland har, og hvordan fylkeskommunen kan bidra til at vi får mest mulig ut av disse.

Rogaland fylkeskommune legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår definisjon av bærekraft. Videre anerkjenner fylkeskommunen at næringsaktørene står under sterkt press fra både marked, EU og nasjonale myndigheter til å drive bærekraftig.

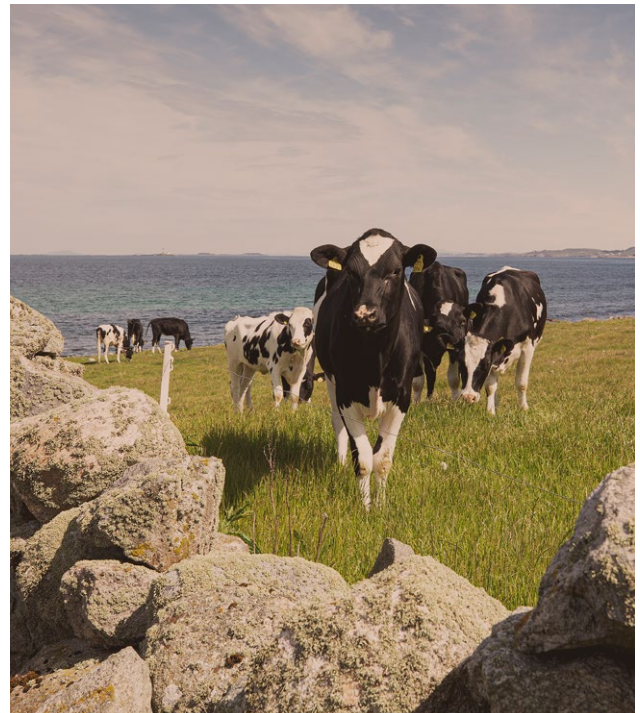

Foto: Elisabeth Tønnessen

Utviklingsplan for Rogaland, regional planstrategi 2021–2024:

Langsiktige utviklingsmål og innsatsområder

- Klimaomstilling og livskraftig naturmiljø
- Konkurransedyktig region
- Helsefremmende og inkluderende samfunn
- Attraktive lokalsamfunn, tettsteder og byer

Fylkeskommunen prioriterer tiltak som bidrar til å hjelpe aktørene med å lykkes med dette.

Formål, visjon og mål

Formål

Matstrategien tydeliggjør hvilken rolle Rogaland fylkeskommune skal ha for å oppnå visjon og mål innen matnæringene.

Visjon

Rogaland skal være den mest attraktive og bærekraftige matregionen i Norden.

Mål

Fylkeskommunen skal stimulere til innovasjon for bærekraftig verdiskaping, matproduksjon og arbeidsplasser i matverdikjedene.

Foto: Elisabeth Tønnessen

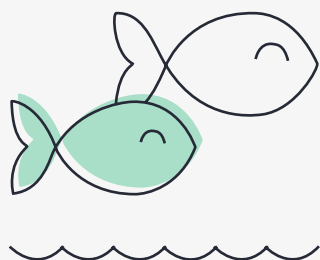
Matproduksjon, verdiskaping og arbeidsplasser

Matproduksjon

Matproduksjonen i Rogaland er høy innen både blå (akvakultur og fiske) og grønn (jordbruk) sektor, men med en overvekt av produksjon fra blå sektor.

Regionen har dermed en svært høy dekningsgrad av matproduksjon sett i forhold til

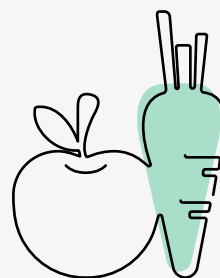
befolkningen i Rogaland sitt behov for næringsstoffer og proteiner. Det er likevel verdt å merke seg at både havbruk og jordbruk er avhengig av å importere råvarer til fôr for å opprettholde det høye produksjonsnivået.

0,3 mill. tonn
mat fra blå sektor

0,2 mill. tonn¹
mat fra grønn sektor

2,5 kg mat
produseres per
innbygger per dag²

¹ 1 Liter melk er omregnet til hvor mange kg ost mengden tilsvarer for å være, slik at størrelsen kan sammenlignes med kilo kjøtt, fisk og egg.

² Hele 2,3 kg av dette er fisk, kjøtt, egg og ost (melk, men da omregnet til tilsvarende mengde ost). Fisk som er antatt å gå til fôr og grovforproduksjon, er ikke medregnet.

Kilder: NIBIO: Biomasseproduksjon i Rogaland 2021, Fiskeridirektoratet: Landinger og mottak av fisk i Rogaland 2021.

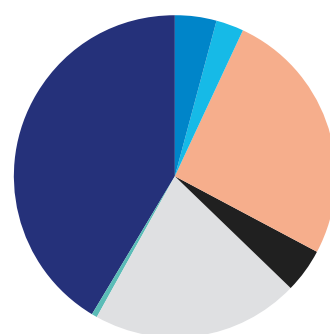

Foto: Elisabeth Tønnessen

Arbeidsplasser

De fleste arbeidsplassene i matsektoren i Rogaland er innen restaurant og catering, jordbruk og foredlingsindustri.¹

Oversikten viser kun arbeidsplasser med direkte tilknytning til næringene. Fiske, oppdrett og fôrproduksjon er næringer med høy verdiskaping per ansatt, og fungerer som en pådriver av verdiskaping, arbeidsplasser og innovasjon hos leverandører. I distriktene spiller ofte jordbruket en hjørnesteinsrolle, der bøndene i tillegg til å skape egne arbeidsplasser på gården, kjøper tjenester fra lokale leverandører.

Prosentvis fordeling av arbeidsplasser i matsektoren

Veksthus	4 %
Oppdrett	3 %
Jordbruk	26 %
Fôrprodusenter	4 %
Foredling	21 %
Fiske	1 %
Restaurant og catering	41 %

¹ EY, Rogalandsanalysen 2022

Verdiskaping

Den største verdiskapingen totalt sett ser vi hos foredlingsindustrien, som følges av restaurant og catering, jordbruk, oppdrett og fôrproduksjon.

Verdiskapingen innen i ulike verdikjeder kan være utfordrende å måle. Hvordan vi grupperer bedriftene påvirker resultatet. Rogaland har for eksempel sterke aktører innen teknologisk og maritim sektor, som kommer i tillegg til tradisjonelle akvakulturbedrifter. På samme måte gir både fiske og jordbruk store ringvirkninger for andre næringer i sine lokalmiljø. Noen aktører opererer også på tvers av

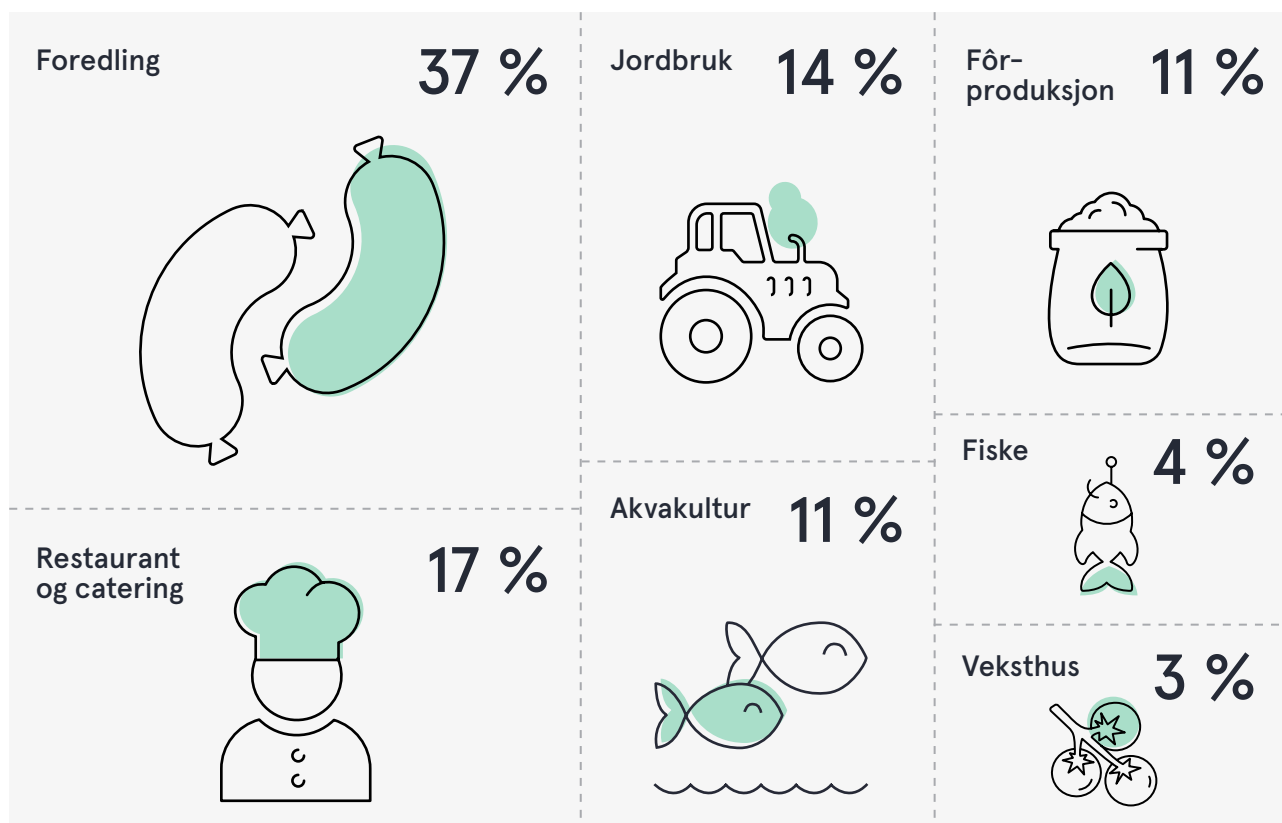
kategoriseringen vi bruker. For eksempel er fiskemottakene både fiskeri og fôrprodusenter.

Rogaland fylkeskommune ønsker å ha en best mulig oversikt over verdiskapingen i ulike sektorer, og arbeider for at matnæringene skal kunne bidra enda mer til utviklingen av fylket, også med hensyn til økonomisk bærekraft.

Verdiskaping per ansatt

Det er forventet at det blir en nedgang i aktivitet knyttet til petroleumsnæringene i fremtiden. Nærings- og innovasjonsstrategien legger til grunn at deler av den grønne omstillingen Rogaland skal gå gjennom, kan oppnås med økt aktivitet i matnæringene. Hvilken verdiskaping

Verdiskaping fordelt på næringsområder²

disse næringene vil gi per ansatt, vil derfor bety mye for hvordan regionen vår utvikler seg i fremtiden.

Det er naturlig å sammenligne matnæringene med leverandørsektoren innen energi. Her har vi en stor del av verdiskapingen vår i dag. Ved en nedgang i petroleumsaktiviteten kan delen av verdiskapingen bli redusert. Flere næringsområder i matverdikjedene kan levere verdiskaping per ansatt på tilsvarende eller høyere nivå som denne, mens andre næringsområder ligger langt under (se oversikt).

Verdikjedene henger sammen, og målt verdiskaping handler derfor ikke bare om hvilke verdier som skapes, men også om hvordan verdiskapingen fordeles mellom aktørene i kjeden. Dette er tydeligst innen jordbruksvarer. Den samlede verdiskapingen fra jord til bord er god, men andelen verdiskaping som går til bøndene, er lav og fører til en anstrengt økonomisk situasjon i primærleddet. Samtidig er jordbruket en av forutsetningene for at vi har en lønnsom foredlingsindustri i Rogaland. Faller bonden bort, forsvinner også meieri og slakteri. Når bøndene nå må foreta investeringer for å møte økte krav til bærekraft og dyrehelse, er det derfor viktig for fylkeskommunen å sikre at dette blir investeringer som er økonomisk bærekraftige for bonden.

Innen jordbruk og veksthus er det stor variasjon i økonomisk bærekraft mellom ulike bruk, og det er ofte de største aktørene som står for en høy andel av verdiskapingen og matproduksjonen. Trenden er konsolidering av produksjon på færre, større bruk for å sikre lønnsomhet. For fylkeskommunen er det viktig at en både oppnår økonomisk bærekraft i primærleddet, men samtidig klarer å opprettholde levende bygder og distrikter.

Verdiskaping per ansatt per år (mill. kr)

3,2 mkr.

Fiske

1,1 mkr.

Leverandører til
energisektor*

0,9 mkr.

Foredlings-
industrien

1,8 mkr.

Akvakultur

1,2 mkr.

Fôrproduksjon

0,4 mkr.

Jordbruk (inkl. veksthus)

*som definert i Rogalandsanalysen

A photograph of two cucumbers hanging from a vine. The cucumbers are dark green and elongated. The background is a soft-focus view of a garden with green leaves and yellow flowers. A semi-transparent teal box is overlaid on the left side of the image, containing the text "Regionale fortrinn".

Regionale fortrinn

Følgende er definert som de viktigste regionale fortrinn innen matverdikjedene:

1. Klima og miljø

Rogalands klima og natur, fra nord til sør, er et sentralt grunnlag for verdiskaping. Temperatur og solforhold har vært, og er, helt avgjørende for veksthusnæringen. Klima, landskapsstruktur og jordsmonn er grunnlaget for en intensiv produksjon av kjøtt og melk på Jæren.

Fiskerinæringen har tilgang til noen av verdens beste fiskefelt, og oppdrettsnæringen har

tilgang til ulike naturtyper som gir grunnlag for ulike former for akvakultur.

Mikroklima er også sentralt, for eksempel for fruktdyrking.

Videre har naturforholdene dannet grunnlag for store utbygginger av vannkraft i fylket, noe som gir oss tilgang til ren energi.

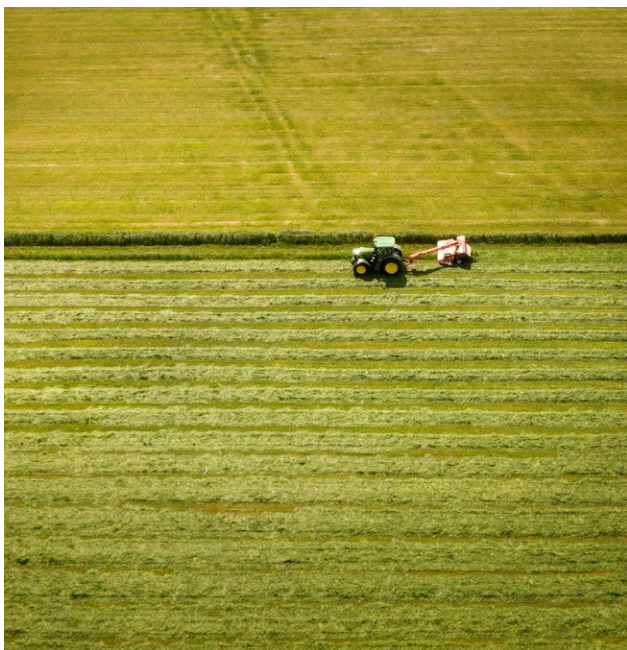

Foto: Elisabeth Tønnessen

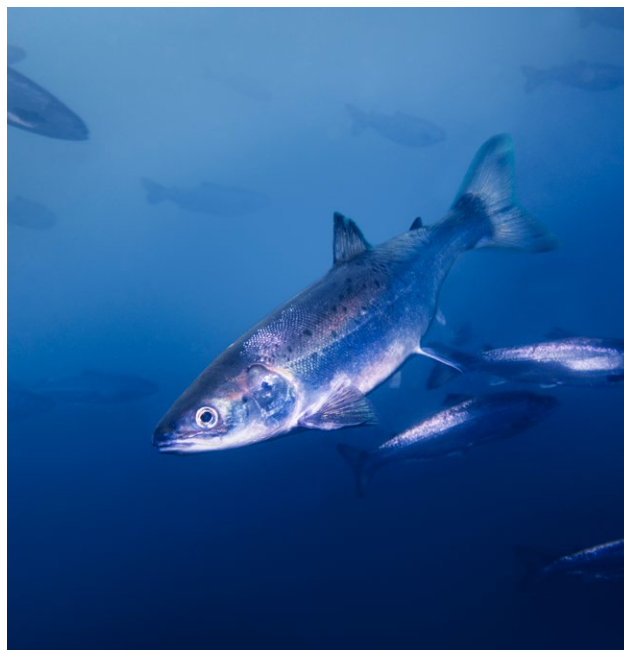

Foto: Elisabeth Tønnessen

2. Kultur

Entreprenørkultur, gründermentalitet og risiko- og endringsvilje preger mye av næringslivet i Rogaland. De maritime miljøene langs kysten av Rogaland har alltid hatt et internasjonalt perspektiv, noe som har blitt ytterligere styrket gjennom fremveksten av petroleumsnæringene. Sterke bygder hvor innbyggere kjenner tilhørighet og felleskap,

danner grunnlag for levende distrikter med høy jordbruksproduksjon.

Vi finner ulike kulturelle trekk, både mellom fylkets regioner og mellom forskjellige bransjer. Men næringsaktørene evner gjennomgående å ta i bruk disse kulturelle trekkene som konkurransefortrinn.

Foto: Fossmoen frukt & sider

Foto: Det Norske Måltid

Foto: Berentzens Bryggerhus

3. Teknologi og kompetanse

Flere av regionene i Rogaland har sterke og lange tradisjoner knyttet til teknologi og industri, og næringsaktørene evner å utnytte teknologi- og kompetansemiljøer som viktige fortrinn. Mye av denne teknologikompetansen er knyttet til energi og maritim.

Rogaland er langt fremme som teknologi-leverandører til havbruksnæringen, og har

flere store aktører med høy innovasjonsgrad innen dette feltet.

I tillegg har fylket svært sterke kompetansemiljøer innen matproduksjon. Dette gjelder innen havbruk, jordbruk og foredling, og er både industriell, spesialisert og gastronomisk. Videre markerer fôrproducentenes FoU-miljøer i Rogaland seg i et globalt tetsjikt.

4. Synergier med andre regionale fortrinn

De sterkeste konkurransefordelene får vi når aktører klarer å utnytte egne fortrinn i samspill med næringer som har andre fortrinn, og sammen skaper løsninger hvor $2 + 2 = 5$. Flere av mataktørene har allerede sterke posisjoner som bygger på slikt samspill. De viktigste eksemplene finner vi mellom matnæringer og de to øvrige

satsingsområdene i fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi:

- ren energi og maritim fremtid
- reiseliv og opplevelse

Fylkeskommunen vil fortsatt prioritere å støtte opp om, og tilrettelegge for, slikt samarbeid.

Foto: Elisabeth Tønnessen

Markedstilgang

Markedstilgang er en kritisk faktor for at mataktørene skal kunne realisere Rogaland sine fortrinn. Tilgangen til ulike markeder kan være styrt av internasjonale handelsavtaler, nasjonale rammebetingelser eller strukturer i næringskjeden.

For eksempel har Rogaland gode forutsetninger for salg av prosessert fisk til EU, men begrenses av tollbarrierer. Samtidig hindres økt produksjon av poteter og grønnsaker av at dagligvare- og grossistbransjen er preget av få og store aktører med stor markedsrett. Dette står i veien for at grønnsaker og poteter dyrket i Rogaland kan komme på det norske markedet. Kanaliseringspolitikken er også en del av forklaringen på disse markedsstrukturene, men dette er en kanaliseringsspolitikk som også har flere positive sider ved seg som det er vel verdt å hegne om.

Rogaland fylkeskommune har begrenset mulighet til å påvirke dette. Samtidig ønsker vi å bruke vår innflytelse der dette er mulig for å bidra til systemendringer som kan gi økt markedstilgang. Fylkeskommunen vil støtte opp om initiativ og aktører som utfordrer dette systemet og aktører som evner å finne veier rundt slike hinder. Tiltak som ikke kan vise til markedstilgang, vil bli nedprioritert.

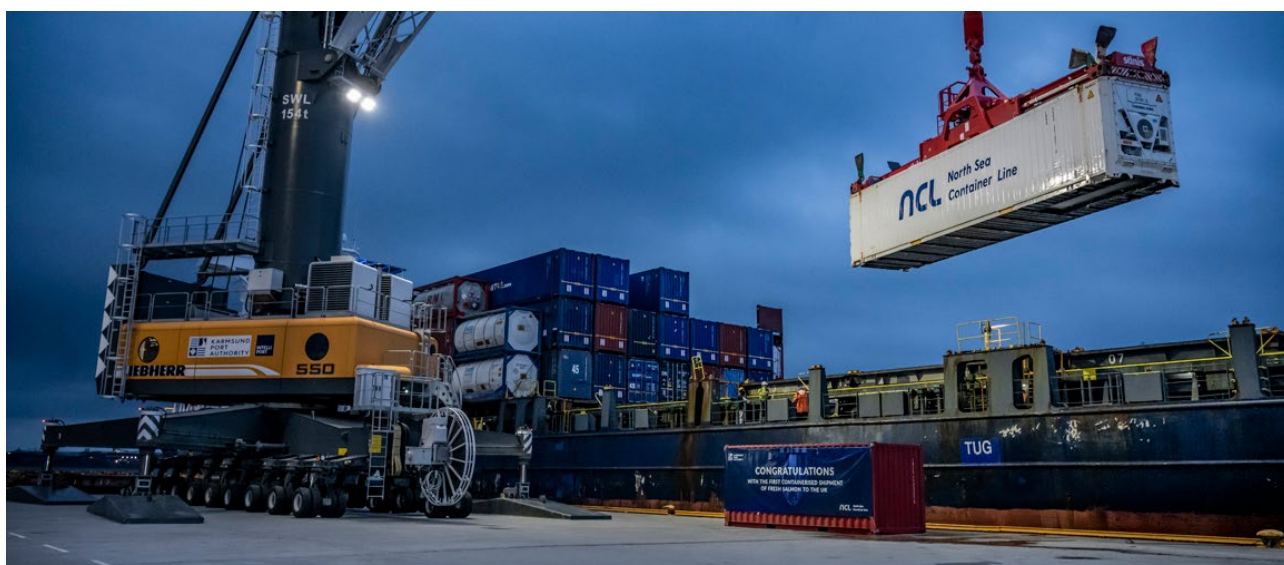

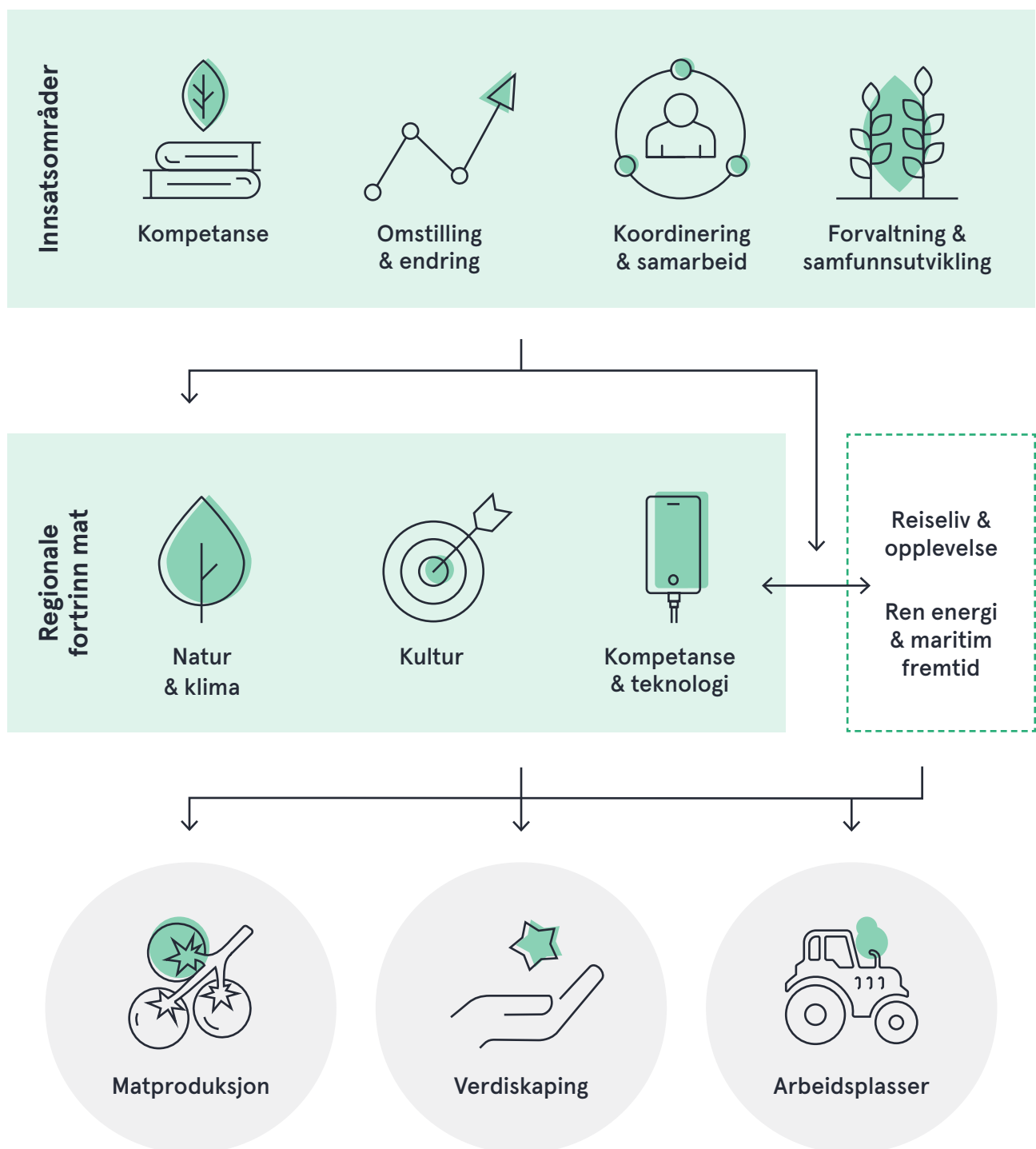
Foto: Øyvind Sætre

1 NIBIO og NLR Rogaland, 2022 «Er det mulig å øke produksjonen av potet og grønnsaker i Rogaland?»

Strategiske innsatsområder

Innsatsområder Regional matstrategi

Fylkeskommunen har en sentral samfunnsutviklerrolle som kan være viktig i videre utvikling av matnæringen.

Denne regionale samfunnsutviklerrollen har tre viktige dimensjoner: For det første skal fylkeskommunen gi strategisk retning til utviklingen. For det andre skal vi mobilisere privat sektor og lokalsamfunn. For det tredje skal fylkeskommunen samordne innsats og virke-middelbruk hos ulike offentlige myndigheter, slik at disse ikke underminerer hverandre. Fylkeskommunen vil prioritere områder der vi kan styrke verdiskaping, matproduksjon og arbeidsplasser som benytter seg av fortrinnene vi har identifisert. Fylkeskommunens bidrag skal knytte seg til kompetanse, økt omstillings- og endringsvilje, koordinering og samarbeid. Videre har fylkeskommunen både en rolle som forvaltningsaktør og som samfunnsutvikler. Fylkeskommunen ønsker å bruke disse rollene til å bidra til en bærekraftig utvikling av matnæringene. Noen prioriterte områder:

- Godt plansamarbeid med kommunene for å sikre best mulig tilgang og utnyttelse av regionens naturgitte fortrinn til både fiske, jordbruk og akvakultur.
- Bidra til å bygge Matregion Rogaland med Gladmat som en sentral samarbeidsaktør. Fylkeskommunen ønsker å bidra til å finne gode løsninger sammen med kommuner og næringsliv for en styrket finansiering av helårsaktivitet knyttet til lokalmat og gastronomi.
- Støtte opp om innovasjon og utvikling av ny jordbruksteknologi.
- Støtte opp om innovasjon og utvikling knyttet til ulike former for akvakultur som lukket, landbasert og havbasert.

- Styrket maritim teknologiutvikling gjennom samarbeid med relevante klyngeaktører som Stiim Aqua Cluster.
- Styrket samarbeid om kommunal planlegging for å legge til rette for sjømatnæringene. Dette gjelder også kunnskapsproduksjon og videreføring av arbeidet med marine grunnkart basert på pilotområdet i Stavanger.
- Regionalt samarbeid for å sikre gode jordbruksarealer.
- Tilrettelegge for å både beholde og styrke foredlingsindustrien, fortrinnsvis i nærhet til primærproduksjon.
- Bidra til å forbedre renomméet til havbruksnæringene med spesielt fokus på teknologiutvikling.

De øvrige prioriteringene er rettet inn mot våre overordnede prinsipper for næringsutvikling:

- kompetanse
- omstillings- og endringsvilje
- koordinering og samarbeid

Foto: Elisabeth Tønnessen

Foto: Elisabeth Tønnessen

A. Kompetanse

Fylkeskommunen skal bidra til videreutvikling av kompetanseområder som gir de sterkeste fortrinnene. Vi skal også sikre at denne kompetansen utnyttes på tvers av verdikjeder. Matnæringene har spesielt god nytte av å trekke på kompetanse fra maritim sektor og reiseliv. Næringsklyngene er sentrale som arenaer for innovasjon, og fylkeskommunen har ambisjon om å løfte disse. For næringsområder uten formaliserte klynger vil fylkeskommunen prioritere innsats inn mot kompetanseutvikling og innovasjon der næringsaktørene selv har behov for, og vilje til, kompetansedeling og felles løft.

I fylket er det etablert flere tunge kompetansemiljøer innen matverdikjedene, som blant annet NIBIO, NOFIMA, Gladmat, Det Norske Måltid, Universitetet i Stavanger, Høgskolen på Vestlandet og Rogaland Landbrukspark. Dette er viktige samarbeidspartnere for oss.

Fylkeskommunen vil jobbe for en mest mulig koordinert innsats for økt kompetanseutvikling. Mer samarbeid på tvers av ulike kompetanse- og utdanningsmiljøer er et prioritert område.

Rogaland fylkeskommune har direkte ansvar for og eierskap til videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolen), og må sikre at utdanningene der samsvarer med næringslivets behov, og at det er gode koblinger mellom videregående opplæring og høyere utdanning.

Tre områder prioriteres spesielt inn mot matnæringene:

- spesialiserte skoler
- rekruttering til matfagene
- fagarbeidere til matnæringene

Spesialiserte skoler

Strand videregående skole er med sine utdanningsprogram rettet mot havbruk

og fiske et viktig og velfungerende verktøy for å sikre kompetanse og arbeidskraft. Videre satsning og utvikling av denne skolen vil derfor prioriteres høyt.

Øksnevad videregående skole ligger midt i matfatet Jæren og har alle forutsetninger for å bli en naturbruksskole på ledende, nasjonalt nivå. Fylkeskommunen anerkjenner at skolen enn så lenge ikke svarer ut dagens behov i jordbruket, og det er igangsatt et arbeid med en omstilling av skolen for å gi et tydeligere tilbud innenfor landbruksfag i Rogaland. Herunder muligheten for etablering av en agronomutdanning for voksne, fagbrev innen landbruk og eventuelt et fagskoletilbud. En omstilling av Øksnevad skole, slik at den blir den skolen for jordbruket Jæren og Rogaland fortjener, vil være en prioritert oppgave for fylkeskommunen. Gjennom dette arbeidet skal fylkeskommunen vise at vi også har endrings- og omstillingsvilje på egne vegne, og at vi bruker denne til å øke tilgangen til god jordbruksfaglig kompetanse i fylket.

Rekruttering til matfagene

Fylkeskommunen vil prioritere følgende tiltak for å øke rekrutteringen til matfagene:

1. Bedre løsning for læretid i kombinasjon med skole fra VG1, gjennom praksisbrevordningen.
2. Konkret arbeid med de 24 punktene foreslått av regjeringens rådgivende utvalg for rekruttering til mat- og måltidsbransjen.
3. Identifisere muligheter for å stimulere til økt inntak av lærlinger innen fiske. Inkludert i dette er en ny vurdering knyttet til krav om fagbrev hos skipper for å ta inn lærlinger.
4. Omdømmebygging og andre tiltak for å få flere kvinner i fiskerinæringen og hindre kjønnsdiskriminering.
5. Økt bruk av lokal mat i egne kantiner.

Fagarbeidere til matnæringene

De største verdiskaperne i matverdikjedene trekker frem et stort behov for flere ulike typer fagarbeidere. Behovene dekkes ikke av matfagene og de spesialiserte skolene alene. Aktørene har blant annet behov for automatikere, prosessoperatører, teknologer og biologer.

Rogaland fylkeskommune må sikre at slike utdanninger også rettes inn mot behovet til matnæringene.

B. Omstilling og endring

Rogaland fylkeskommune ønsker å ta en strategisk rolle i regionene våre, og har en ambisjon om å være pådriver for omstillings- og endringsvilje.

De ulike delene av matnæringene har forskjellige behov for, og kapasitet til, endring. Veksthusnæringen må gjennomføre stor endring og omstilling i driften for å beholde konkurransekraften, og her foregår brorparten av verdiskapingen hos aktører med sterk endringsevne og -vilje. For spesialiserte lokalmatprodusenter er ofte produkt- og markedsutvikling mer avgjørende enn omstillingsprosesser i selve produksjonen. Det er stort behov for endrings tiltak rettet mot reduksjon av klimagassutslipp, karbonfangst og økt karbonopptak, jordhelse og redusert klimarisiko.

Jordbruket i Rogaland, og da spesielt på Jæren, står ovenfor en stor utfordring knyttet til spredningsareal og fosforinnhold i jorden. En forventet innføring av ny gjødselvarselsforskrift kan få dramatiske konsekvenser for matproduksjonen i Rogaland dersom det ikke

blir løst på en god måte. Derfor prioriterer Rogaland fylkeskommune å støtte opp om initiativer som søker å løse dette, og har også aktivt igangsatt et samarbeid mellom Vest- og Østlandet for å se på mulige felles løsninger.

Dersom fylkeskommunen skal oppnå visjonen i nærings- og innovasjonsstrategien om å *bidra til innovasjon for bærekraftig verdiskaping* på et nivå som monner, må begrensede virkemidler spisses og gis tydelige prioriteringer inn mot områder der disse kan ha størst effekt. Fylkeskommunen vil ikke være i posisjon til å spille en pådriverrolle inn mot alle former for matproduksjon i Rogaland.

Fylkeskommunen vil prioritere egne virkemidler til innovasjon og utvikling av næringsaktivitet som:

- baserer seg på regionale og/eller lokale fortrinn
- har god sannsynlighet for å sikre lønnsom drift basert på bærekraftige prinsipper
- knytter fortrinn innen matsektoren sammen med fortrinn innen de øvrige satsingsområdene i fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi

Prioritering av midler til landbruksbasert næringsutvikling

Det regionale landbrukspartnerskapet er enige om prinsippene for prioritering av investeringsmidler og utviklingsmidler for landbruket (IBU-midlene). Bruken av midlene er regulert gjennom årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra Landbruks- og matdepartementet. Nasjonale føringer for bruk av landbruksmidler vil til enhver tid også gjelde for den regionale prioriteringen. Dette gjelder også tilskuddsmidler til regional tilrettelegging i landbruket (RT-midler) og midler til rekruttering og kompetanseheving i landbruket (RK-midler).

Foto: Elisabeth Tønnessen

Tidligere var rammen for de regionale prioriteringene gitt i Regionalt næringsprogram i Regionalt bygdeutviklingsprogram (2019–2022) og Regionalplan for landbruk i Rogaland. Matstrategien erstatter denne, og danner nå grunnlaget for felles prioriteringer.

Landbrukspartnerskapet er enige om disse overordnede prinsippene:

1. Tiltak skal bidra til bærekraftig utvikling av matproduksjon, verdiskaping og/eller arbeidsplasser.
2. Tiltak skal basere seg på regionale eller lokale fortrinn og gårdens ressurstilgang.

Konkretiseringen av dette gjøres årlig av det regionale landbrukspartnerskapet basert på prioriteringer og føringer gitt i oppdragsbrev fra Landbruks- og matdepartementet.

C. Koordinering og samarbeid

Rogaland fylkeskommune skal være pådriver for økt samarbeid mellom statlige sektormyndigheter, kommunene, næringslivet, akademia og andre partnere.

De forskjellige matverdiaktørene har ulikt behov for hjelp til koordinering. Som et hovedprinsipp vil derfor koordinerende arbeid og tilrettelegging for samarbeid prioriteres inn der aktørene selv oppgir et ønske om at fylkeskommunen tar en slik rolle. I tillegg vil fylkeskommunen prioritere samarbeid på tvers av verdikjeder og aktørtyper. Fylkeskommunen vil også legge stor vekt på fortsatt å bygge omdømmet Rogaland har. Samarbeid med Gladmat og det Det norske måltid, samt arbeid med promotering og omdømmebygging gjennom nettsiden matregionrogaland.no er eksempler på pågående arbeid som skal styrkes og utvides.

Fylkeskommunen er forvaltningsmyndighet innen akvakultur, og har en viktig rolle i koordinering mot kommunene og sektormyndighetene. Fylkeskommunen vil prioritere å legge til rette for samarbeid og koordinering i dette feltet.

Næringsaktørene har trukket frem at det er spesielt viktig at kommunene samarbeider innen planarbeid knyttet til sjøareal. Dette vil derfor også være et prioritert område for fylkeskommunen fremover. Vi ønsker å bidra aktivt til best mulig koordinering og kompetanseoverføring mellom kommuner og sektormyndigheter.

Rogaland fylkeskommune vil, som leder av det regionale landbrukspartnerskapet, jobbe for et best mulig samarbeid med aktørene for å oppnå felles mål.

D. Forvaltning og samfunnsutvikling

Fylkeskommunen er regional planmyndighet. Regionale planer er retningsgivende og skal ligge til grunn for arealbruk og samfunnsutvikling. Regionale planer og strategier, for blant annet areal og transport, friluftsliv og naturforvaltning, vannforvaltning og jordvern, legger føringer for forvaltningen av arealer og naturressurser, og for utvikling av tettsteder og infrastruktur i fylket. Fylkeskommunen ønsker å bruke denne rollen til å sikre en mest mulig koordinert innsats for å bygge Matregion Rogaland i tett samarbeid med samfunnet rundt oss.

Fylkeskommunen er akvakulturmyndighet og har et særskilt ansvar for å sikre en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringene. Det er regionale og nasjonale mål om en miljømessig forsvarlig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett. Trafikklyssystemet er et statlig styringsverktøy som skal sørge for at veksten bare kommer der miljøsituasjonen tillater det. Eventuell vekst skal styres gjennom en handlingsregel, miljøindikatorer og produksjonsområder. Fylkeskommunen vil utføre sin rolle i tråd med dette, og har en målsetting om å sikre en bærekraftig lokalitetsstruktur.

Fylkeskommunen har også ansvar for forvaltning av de høstbare og ikke truede arter av innlandsfisk, og skal ta vare på leveområdene til disse artene. Dette inkluderer tillatelser til

utsetting av fisk, fisketillatelse og fysiske tiltak i vassdrag. Fylkeskommunen har også ansvar for forvaltning av jaktbare viltarter.

Fylkeskommunen forvalter tilskuddsordninger for å stimulere til bærekraftig utvikling innen naturmiljø, klima og arealbruk. Fylkeskommunen vil benytte disse virkemidlene til å bidra til best mulige forutsetninger for en bærekraftig matproduksjon.

Foto: Elisabeth Tønnessen

Foto: Unsplash

Rogaland fylkeskommune
Postboks 130 sentrum
4001 Stavanger

Rogaland
fylkeskommune

Besøksadresse:
Arkitekt Eckhoffs gate 1
4010 Stavanger

Telefon:
51 51 66 00

E-post:
firmapost@rogfk.no

www.rogfk.no

Matstrategi for Rogaland, Regional matstrategi

Rogaland skal være den mest attraktive og bærekraftige matregionen i Norden

Innholdsfortegnelse

1 Kort om matstrategien

2 Formål, visjon og mål

3 Matproduksjon, arbeidsplasser og verdiskaping

3.1 Matproduksjon

3.2 Arbeidsplasser

4 Regionale fortrinn

4.1 Klima og miljø

4.2 Kultur

4.3 Teknologi og kompetanse

4.4 Synergier med andre regionale fortrinn

5 Markedstilgang

6 Strategiske satsingsområder

6.1 Kompetanse

6.2 Omstilling og endring

6.3 Koordinering og samarbeid

6.4 Forvaltning og samfunnsutvikling

1 Kort om matstrategien

Matstrategien er et styringsdokument for Rogaland fylkeskommune, utarbeidet gjennom en bred involveringsprosess med næringsaktørene i matverdikjedene innen både blå og grønn sektor.

Strategien er en konkretisering av nærings- og innovasjonsstrategien, og følger metodikk og føringer i denne. Den skal bidra til bærekraftig utvikling og vekst innen jordbruk, havbruk og fiske. Som ett av landets fremste industrifylker skal vi jobbe for å utnytte synergier mellom industri og matnæring, og utvikle helhetlige og bærekraftige verdikjeder fra hav, fjord og jord til bord.

Matsikkerhet og matproduksjon har blitt aktualisert i en verden med økt usikkerhet. Rogaland fylkeskommune ønsker at vi som et sterkt matfylke skal ta ansvar og øke vår matproduksjon, både på land og i sjøen, og mener at det er godt potensiale for å lykkes med dette om rammevilkårene er til stede.

Strategien er bygget på hvilke fortrinn fylkeskommunen mener Rogaland har, og hvordan fylkeskommunen kan bidra til at vi får mest mulig ut av disse.

Rogaland fylkeskommune legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår definisjon av bærekraft. Videre anerkjenner fylkeskommunen at næringsaktørene står under sterkt press fra både marked, EU og nasjonale myndigheter til å drive bærekraftig.

Fylkeskommunen prioriterer tiltak som bidrar til å hjelpe aktørene med å lykkes med dette.

Utviklingsplan for Rogaland, regional planstrategi 2021-2024:

Langsiktige utviklingsmål og innsatsområder:

- Klimaomstilling og livskraftig naturmiljø
- Konkurransedyktig region
- Helsefremmende og inkluderende samfunn
- Attraktive lokalsamfunn, tettsteder og byer

2 Formål, visjon og mål

Formål

Matstrategien tydeliggjør hvilken rolle Rogaland fylkeskommune skal ha for å oppnå visjon og mål innen matnæringene.

Visjon

Rogaland skal være den mest attraktive og bærekraftige matregionen i Norden.

Mål

Fylkeskommunen skal stimulere til innovasjon for bærekraftig verdiskaping, matproduksjon og arbeidsplasser i matverdikjedene.

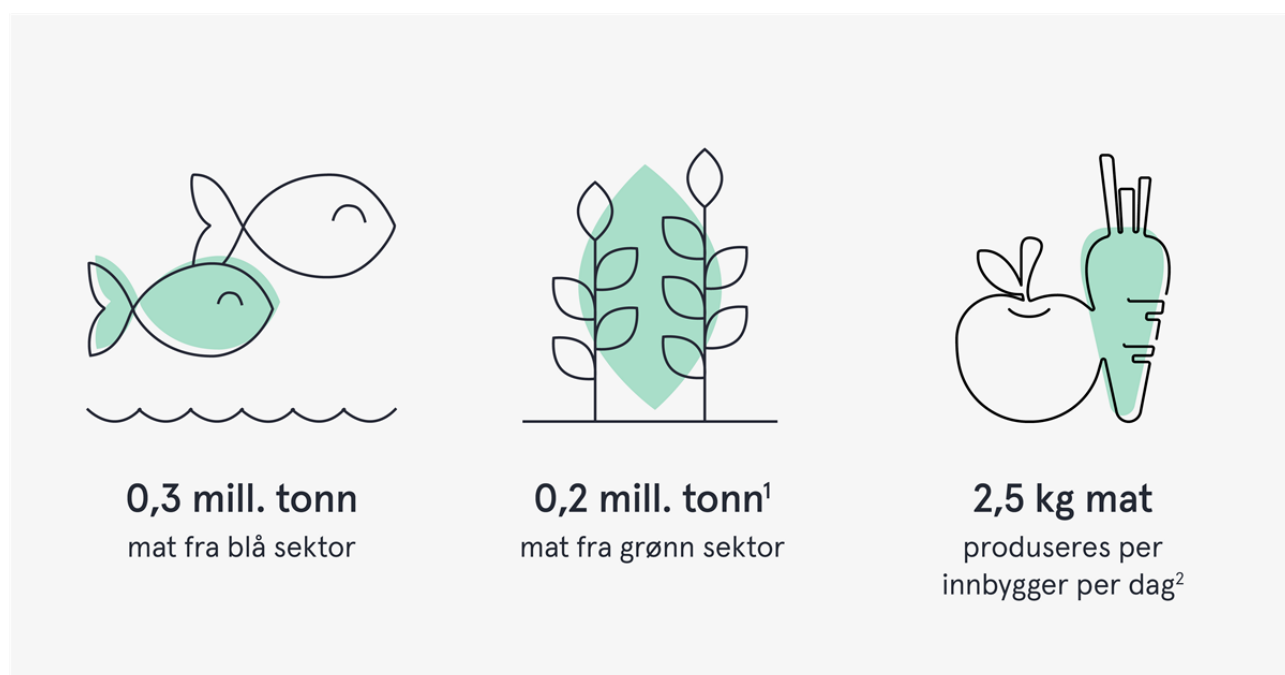
Foto: Elisabeth Tønnessen

3 Matproduksjon, arbeidsplasser og verdiskaping

3.1 Matproduksjon

Matproduksjonen i Rogaland er høy. Tall fra 2021 viser at blå (akvakultur og fiske) produserer 0,3 tonn mat per år, mens grønn (jordbruk) sektor produserer 0,2 tonn mat per år.

Regionen har dermed en svært høy dekningsgrad av matproduksjon sett i forhold til befolkningen i Rogaland sitt behov for næringsstoffer og proteiner. Det er likevel verdt å merke seg at både havbruk og jordbruk er avhengig av å importere råvarer til fôr for å opprettholde det høye produksjonsnivået.

Hele 2,3 kilo (av de 2,5 kilo) total mengde mat per innbygger per dag er fisk, kjøtt, egg og ost. I tillegg er all melk kun regnet med i forhold til hvor mye ferdig produsert ost det gir. Grovfôrproduksjon og fisk som er antatt å gå til fôrproduksjon er ikke medregnet.

Kilder: NIBIO: Biomasseproduksjon i Rogaland 2021, Fiskeridirektoratet: Landinger og mottak av fisk i Rogaland 2021.

3.2 Arbeidsplasser

De fleste arbeidsplassene i matsektoren i Rogaland er innen restaurant og catering, jordbruk og foredlingsindustri (Rogalandsanalysen, 2022).

Oversikten viser kun arbeidsplasser med direkte tilknytning til næringene. Fiske, oppdrett og fôrproduksjon er næringer med høy verdiskaping per ansatt, og fungerer som en pådriver av verdiskaping, arbeidsplasser og

innovasjon hos leverandører. I distriktene spiller ofte jordbruket en hjørnesteinsrolle, der bøndene i tillegg til å skape egne arbeidsplasser på gården, kjøper tjenester fra lokale leverandører.

Prosentvis fordeling av arbeidsplasser i matsektoren

Arbeidsplasser	Prosent
Restaurant og catering	41
Jordbruk	26
Foredling	21
Fôrprodusenter	4
Veksthus	4
Oppdrett	3
Fiske	1

4 Regionale fortrinn

Følgende er definert som de viktigste regionale fortrinn innen matverdikjedene:

4.1 Klima og miljø

Rogalands klima og natur, fra nord til sør, er et sentralt grunnlag for verdiskaping. Temperatur og solforhold har vært, og er, helt avgjørende for veksthusnæringen. Klima, landskapsstruktur og jordsmonn er grunnlaget for en intensiv produksjon av kjøtt og melk på Jæren.

Fiskerinæringen har tilgang til noen av verdens beste fiskefelt, og oppdrettsnæringen har

tilgang til ulike naturtyper som gir grunnlag for ulike former for akvakultur.

Mikroklima er også sentralt, for eksempel for fruktdyrking.

Videre har naturforholdene dannet grunnlag for store utbygginger av vannkraft i fylket, noe som gir oss tilgang til ren energi.

Foto: Elisabeth Tønnessen

Foto: Elisabeth Tønnessen

4.2 Kultur

Entreprenørkultur, gründermentalitet og risiko-og endringsvilje preger mye av næringslivet i Rogaland. De maritime miljøene langs kysten av Rogaland har alltid hatt et internasjonalt perspektiv, noe som har blitt ytterligere styrket gjennom fremveksten av petroleumsnæringene. Sterke bygder hvor innbyggere kjenner tilhørighet og felleskap, danner grunnlag for levende distrikter med høy jordbruksproduksjon.

Vi finner ulike kulturelle trekk, både mellom fylkets regioner og mellom forskjellige bransjer. Men næringsaktørene evner gjennomgående å ta i bruk disse kulturelle trekkene som konkurransefortrinn.

Foto: Det Norske Måltid

4.3 Teknologi og kompetanse

Flere av regionene i Rogaland har sterke og lange tradisjoner knyttet til teknologi og industri, og næringsaktørene evner å utnytte teknologi-og kompetansemiljøer som viktige fortrinn. Mye av denne

teknologikompetansen er knyttet til energi og maritim.

Rogaland er langt fremme som teknologileverandører til havbruksnæringen, og har flere store aktører med høy innovasjonsgrad innen dette feltet.

I tillegg har fylket svært sterke kompetansemiljøer innen matproduksjon. Dette gjelder innen havbruk, jordbruk og foredling, og er både industriell, spesialisert og gastronomisk. Videre markerer førprodusentenes FoU-miljøer i Rogaland seg i et globalt tetsjikt.

Foto: Skretting

4.4 Synergier med andre regionale fortrinn

De sterkeste konkurransefordelene får vi når aktører klarer å utnytte egne fortrinn i samspill med næringer som har andre fortrinn, og sammen skaper løsninger hvor $2 + 2 = 5$. Flere av mataktørene har allerede sterke posisjoner som bygger på slikt samspill. De viktigste eksemplene finner vi mellom matnæringer og de to øvrige satsingsområdene i fylkeskommunens nærings-og innovasjonsstrategi:

- ren energi og maritim fremtid
- reiseliv og opplevelse

Fylkeskommunen vil fortsatt prioritere å støtte opp om, og tilrettelegge for, slikt samarbeid.

Foto: Elisabeth Tønnessen

5 Markedstilgang

Markedstilgang er en kritisk faktor for at mataktørene skal kunne realisere Rogaland sine fortrinn. Tilgangen til ulike markeder kan være styrt av internasjonale handelsavtaler, nasjonale rammebetingelser eller strukturer i næringskjeden.

For eksempel har Rogaland gode forutsetninger for salg av prosessert fisk til EU, men begrenses av tollbarrierer. Samtidig hindres økt produksjon av poteter og grønnsaker av at dagligvare-og grossistbransjen er preget av få og store aktører med stor markedsrett (Kilde: Nibio og NLR Rogaland 2022). Dette står i veien for at grønnsaker og poteter dyrket i Rogaland kan komme på det norske markedet. Kanaliseringspolitikken er også en del av forklaringen på disse markedsstrukturene, men dette er en kanaliseringsspolitikk som også har flere positive sider ved seg som det er vel verdt å hegne om.

Rogaland fylkeskommune har begrenset mulighet til å påvirke dette. Samtidig ønsker vi å bruke vår innflytelse der dette er mulig for å bidra til systemendringer som kan gi økt markedsrett. Fylkeskommunen vil støtte opp om initiativ og aktører som utfordrer dette systemet og aktører som evner å finne veier rundt slike hinder. Tiltak som ikke kan vise til markedsrett, vil bli nedprioritert.

Foto: Øyvind Sørbo

6 Strategiske satsingsområder

Fylkeskommunen har en sentral samfunnsutviklerrolle som kan være viktig i videre utvikling av matnæringen.

Denne regionale samfunnsutviklerrollen har tre viktige dimensjoner: For det første skal fylkeskommunen gi strategisk retning til utviklingen. For det andre skal vi mobilisere privat sektor og lokalsamfunn. For det tredje skal fylkeskommunen samordne innsats og virkemiddelbruk hos ulike offentlige myndigheter, slik at disse ikke underminerer hverandre. Fylkeskommunen vil prioritere områder der vi kan styrke verdiskaping, matproduksjon og arbeidsplasser som benytter seg av fortrinnene vi har identifisert. Fylkeskommunens bidrag skal knytte seg til kompetanse, økt omstillings- og endringsvilje, koordinering og samarbeid. Videre har fylkeskommunen både en rolle som forvaltningsaktør og som samfunnsutvikler. Fylkeskommunen ønsker å bruke disse rollene til å bidra til en bærekraftig utvikling av matnæringene. Noen prioriterte områder:

Godt plansamarbeid med kommunene for å sikre best mulig tilgang og utnyttelse av regionens naturgitte fortrinn til både fiske, jordbruk og akvakultur.

- Bidra til å bygge Matregion Rogaland med Gladmat som en sentral samarbeidsaktør. Fylkeskommunen ønsker å bidra til å finne gode løsninger sammen med kommuner og næringsliv for en styrket finansiering av helårsaktivitet knyttet til lokalmat og gastronomi.
- Støtte opp om innovasjon og utvikling av ny jordbruksteknologi.
- Støtte opp om innovasjon og utvikling knyttet til ulike former for akvakultur som lukket, landbasert og havbasert.
- Styrket maritim teknologiutvikling gjennom samarbeid med relevante klyngeaktører som Stiim Aqua Cluster.
- Styrket samarbeid om kommunal planlegging for å legge til rette for sjømatnæringene. Dette gjelder også kunnskapsproduksjon og videreføring av arbeidet med marine grunnkart basert på pilotområdet i Stavanger.
- Regionalt samarbeid for å sikre gode jordbruksarealer.
- Tilrettelegge for å både beholde og styrke foredlingsindustrien, fortrinnsvis i nærhet til primærproduksjon.
- Bidra til å forbedre renomméet til havbruksnæringene med spesielt fokus på teknologiutvikling.

De øvrige prioriteringene er rettet inn mot våre overordnede prinsipper for næringsutvikling:

- kompetanse
- omstillings- og endringsvilje
- koordinering og samarbeid

Foto: Elisabeth Tønnessen

6.1 Kompetanse

Fylkeskommunen skal bidra til videreutvikling av kompetanseområder som gir de sterkeste fortrinnene. Vi skal også sikre at denne kompetansen utnyttes på tvers av verdikjeder. Matnæringene har spesielt god nytte av å trekke på kompetanse fra maritim sektor og reiseliv. Næringsklyngene er sentrale som arenaer for innovasjon, og fylkeskommunen har ambisjon om å løfte disse. For næringsområder uten formaliserte klynger vil fylkeskommunen prioritere innsats inn mot kompetanseutvikling og innovasjon der næringsaktørene selv har behov for, og vilje til, kompetansedeling og felles løft.

I fylket er det etablert flere tunge kompetansemiljøer innen matverdikjedene, som blant annet NIBIO, NOFIMA, Gladmat, Det Norske Måltid, Universitetet i Stavanger, Høgskolen på Vestlandet og Rogaland Landbrukspark. Dette er viktige samarbeidspartnere for oss.

Fylkeskommunen vil jobbe for en mest mulig koordinert innsats for økt kompetanseutvikling. Mer samarbeid på tvers av ulike kompetanse-og utdanningsmiljøer er et prioritert område.

Rogaland fylkeskommune har direkte ansvar for og eierskap til videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolen), og må sikre at utdanningene der samsvarer med næringslivets behov, og at det er gode koblinger mellom videregående opplæring og høyere utdanning.

Tre områder prioriteres spesielt inn mot matnæringene:

- spesialiserte skoler
- rekruttering til matfagene
- fagarbeidere til matnæringene

Spesialiserte skoler

Strand videregående skole er med sine utdanningsprogram rettet mot havbruk og fiske et viktig og velfungerende verktøy for å sikre kompetanse og arbeidskraft. Videre satsning og utvikling av denne skolen vil derfor prioriteres høyt.

Øksnevad videregående skole ligger midt i matfatet Jæren og har alle forutsetninger for å bli en naturbruksskole på ledende, nasjonalt nivå. Fylkeskommunen anerkjenner at skolen enn så lenge ikke svarer ut dagens behov i jordbruket, og det er igangsatt et arbeid med en omstilling av skolen for å gi et tydeligere tilbud innenfor landbruksfag i Rogaland. Herunder muligheten for etablering av en agronomutdanning for voksne, fagbrev innen landbruk og eventuelt et fagskoletilbud. En omstilling av Øksnevad skole, slik at den blir den skolen for jordbruket Jæren og Rogaland fortjener, vil være en prioritert oppgave for fylkeskommunen. Gjennom dette arbeidet skal fylkeskommunen vise at vi også har endrings- og omstillingsvilje på egne vegne, og at vi bruker denne til å øke tilgangen til god jordbruksfaglig kompetanse i fylket.

Rekruttering til matfagene

Fylkeskommunen vil prioritere følgende tiltak for å øke rekrutteringen til matfagene:

1. Bedre løsning for læretid i kombinasjon med skole fra VG1, gjennom praksisbrevordningen.
2. Konkret arbeid med de 24 punktene foreslått av regjeringens rådgivende utvalg for rekruttering til mat- og måltidsbransjen.
3. Identifisere muligheter for å stimulere til økt inntak av lærlinger innen fiske. Inkludert i dette er en ny vurdering knyttet til krav om fagbrev hos skipper for å ta inn lærlinger.
4. Omdømmebygging og andre tiltak for å få flere kvinner i fiskerinæringen og hindre kjønnsdiskriminering.
5. Økt bruk av lokal mat i egne kantiner.

Fagarbeidere til matnæringene

De største verdiskaperne i matverdikjedene trekker frem et stort behov for flere ulike typer fagarbeidere. Behovene dekkes ikke av matfagene og de spesialiserte skolene alene. Aktørene har blant annet behov for automatikere, prosessoperatører, teknologer og biologer.

Rogaland fylkeskommune må sikre at slike utdanninger også rettes inn mot behovet til matnæringene.

6.2 Omstilling og endring

Rogaland fylkeskommune ønsker å ta en strategisk rolle i regionene våre, og har en ambisjon om å være pådriver for omstillings- og endringsvilje.

De ulike delene av matnæringene har forskjellige behov for, og kapasitet til, endring. Veksthusnæringen må gjennomføre stor endring og omstilling i driften for å beholde konkurransekraften, og her foregår brorparten av verdiskapingen hos aktører med sterk endringsevne og -vilje. For spesialiserte lokalmatprodusenter er ofte produkt- og markedsutvikling mer avgjørende enn omstillingsprosesser i selve produksjonen. Det er stort behov for endringstiltak rettet mot reduksjon av klimagassutslipp, karbonfangst og økt karbonopptak, jordhelse og redusert klimarisiko.

Jordbruket i Rogaland, og da spesielt på Jæren, står ovenfor en stor utfordring knyttet til spredningsareal og fosforinnhold i jorden. En forventet innføring av ny gjødselvereforskrift kan få dramatiske konsekvenser for matproduksjonen i Rogaland dersom det ikke blir løst på en god måte. Derfor prioriterer Rogaland fylkeskommune å støtte opp om initiativer som søker å løse dette, og har også aktivt igangsatt et samarbeid mellom Vest- og Østlandet for å se på mulige felles løsninger.

Dersom fylkeskommunen skal oppnå visjonen i nærings- og innovasjonsstrategien om å bidra til innovasjon for bærekraftig verdiskaping på et nivå som monner, må begrensede virkemidler spisses og gis tydelige prioriteringer inn mot områder der disse kan ha størst effekt. Fylkeskommunen vil ikke være i posisjon til å spille en pådriverrolle inn mot alle former for matproduksjon i Rogaland.

Fylkeskommunen vil prioritere egne virkemidler til innovasjon og utvikling av næringsaktivitet som:

- baserer seg på regionale og/eller lokale fortrinn
- har god sannsynlighet for å sikre lønnsom drift basert på bærekraftige prinsipper
- knytter fortrinn innen matsektoren sammen med fortrinn innen de øvrige satsingsområdene i fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi

Prioritering av midler til landbruksbasert næringsutvikling

Det regionale landbrukspartnerskapet er enige om prinsippene for prioritering av investeringsmidler og utviklingsmidler for landbruket (IBU-midlene). Bruken av midlene er regulert gjennom årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra Landbruks- og matdepartementet. Nasjonale føringer for bruk av landbruksmidler vil til enhver tid også gjelde for den regionale prioriteringen. Dette gjelder også tilskuddsmidler til regional tilrettelegging i landbruket (RT-midler) og midler til rekruttering og kompetanseheving i landbruket (RK-midler).

Tidligere var rammen for de regionale prioriteringene gitt i Regionalt næringsprogram i Regionalt bygdeutviklingsprogram (2019-2022) og Regionalplan for landbruk i Rogaland. Matstrategien erstatter denne, og danner nå grunnlaget for felles prioriteringer.

Landbrukspartnerskapet er enige om disse overordnede prinsippene:

1. Tiltak skal bidra til bærekraftig utvikling av matproduksjon, verdiskaping og/eller arbeidsplasser.
2. Tiltak skal basere seg på regionale eller lokale fortrinn og gårdens ressurstilgang.

Konkretiseringen av dette gjøres årlig av det regionale landbrukspartnerskapet basert på prioriteringer og føringer gitt i oppdragsbrev fra Landbruks- og matdepartementet.

6.3 Koordinering og samarbeid

Rogaland fylkeskommune skal være pådriver for økt samarbeid mellom statlige sektormyndigheter, kommunene, næringslivet, academia og andre partnere.

De forskjellige matverdiaktørene har ulikt behov for hjelp til koordinering. Som et hovedprinsipp vil derfor koordinerende arbeid og tilrettelegging for samarbeid prioriteres inn der aktørene selv oppgir et ønske om at fylkeskommunen tar en slik rolle. I tillegg vil fylkeskommunen prioritere samarbeid på tvers av verdikjeder og aktørtyper. Fylkeskommunen vil også legge stor vekt på fortsatt å bygge omdømmet Rogaland har. Samarbeid med Gladmat og det Det norske måltid, samt arbeid med promotering og omdømmebygging gjennom nettsiden matregionrogaland.no er eksempler på pågående arbeid som skal styrkes og utvides.

Fylkeskommunen er forvaltningsmyndighet innen akvakultur, og har en viktig rolle i koordinering mot kommunene og sektormyndighetene. Fylkeskommunen vil prioritere å legge til rette for samarbeid og koordinering i dette feltet.

Næringsaktørene har trukket frem at det er spesielt viktig at kommunene samarbeider innen planarbeid knyttet til sjøareal. Dette vil derfor også være et prioritert område for fylkeskommunen fremover. Vi ønsker å bidra aktivt til best mulig koordinering og kompetanseoverføring mellom kommuner og sektormyndigheter.

Rogaland fylkeskommune vil, som leder av det regionale landbrukspartnerskapet, jobbe for et best mulig samarbeid med aktørene for å oppnå felles mål.

6.4 Forvaltning og samfunnsutvikling

Fylkeskommunen er regional planmyndighet. Regionale planer er retningsgivende og skal ligge til grunn for arealbruk og samfunnsutvikling. Regionale planer og strategier, for blant annet areal og transport, friluftsliv og naturforvaltning, vannforvaltning og jordvern, legger føringer for forvaltningen av arealer og naturressurser, og for utvikling av tettsteder og infrastruktur i fylket. Fylkeskommunen ønsker å bruke denne rollen til å sikre en mest mulig koordinert innsats for å bygge Matregion Rogaland i tett samarbeid med samfunnet rundt oss.

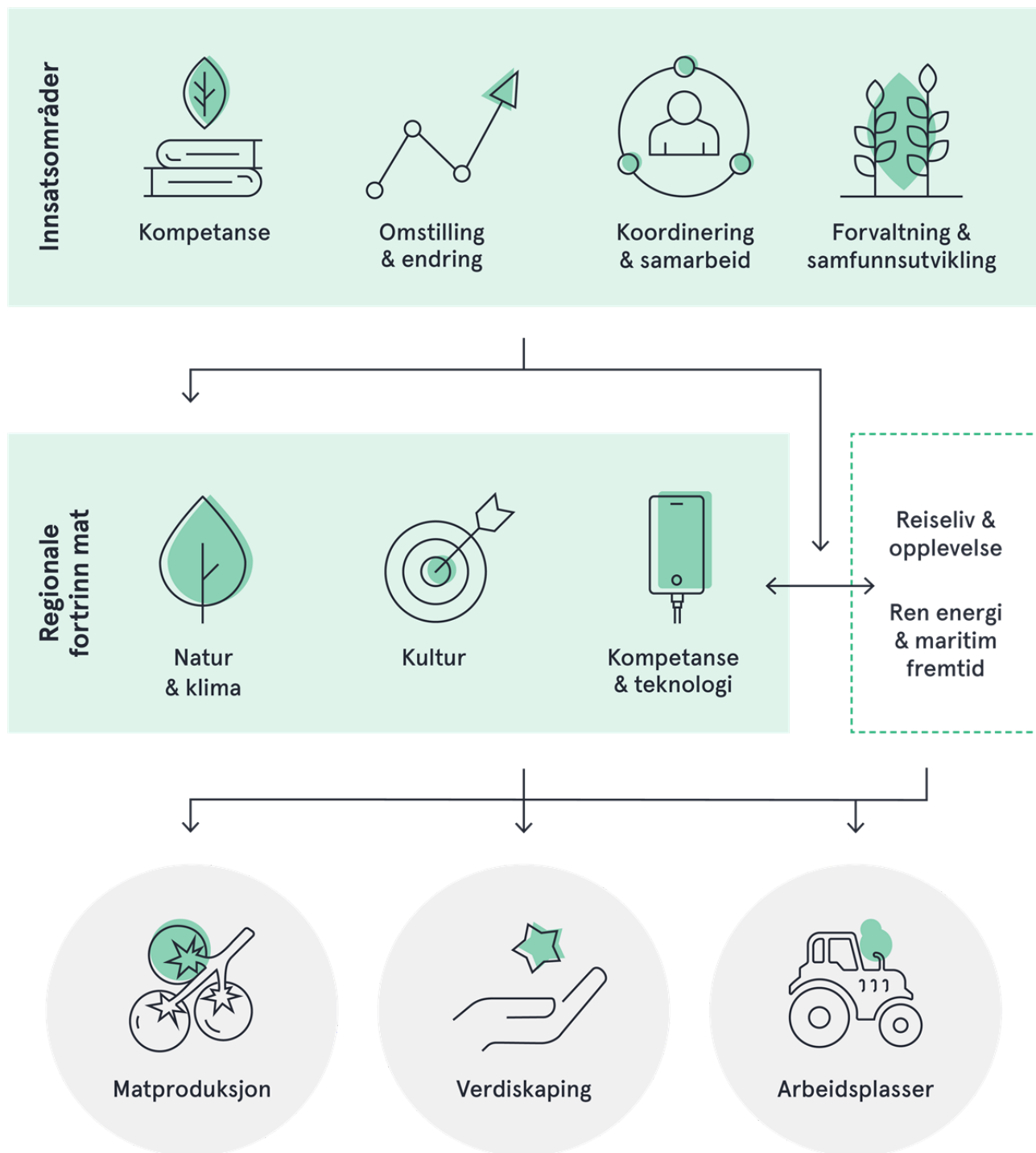
Fylkeskommunen er akvakulturmyndighet og har et særskilt ansvar for å sikre en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringene. Det er regionale og nasjonale mål om en miljømessig forsvarlig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett. Trafikklyssystemet er et statlig styringsverktøy som skal sørge for at veksten bare kommer der miljøsituasjonen tillater det. Eventuell vekst skal styres gjennom en handlingsregel, miljøindikatorer og produksjonsområder. Fylkeskommunen vil utføre sin rolle i tråd med dette, og har en målsetting om å sikre en bærekraftig lokalitetsstruktur.

Fylkeskommunen har også ansvar for forvaltning av de høstbare og ikke truede arter av innlandsfisk, og skal ta vare på leveområdene til disse artene. Dette inkluderer tillatelser til

utsetting av fisk, fisketillatelser og fysiske tiltak i vassdrag. Fylkeskommunen har også ansvar for forvaltning av jaktbare villarter.

Fylkeskommunen forvalter tilskuddsordninger for å stimulere til bærekraftig utvikling innen naturmiljø, klima og arealbruk. Fylkeskommunen vil benytte disse virkemidlene til å bidra til best mulige forutsetninger for en bærekraftig matproduksjon.

Illustrasjon av sammenheng mellom innsatsområder, regionale fortrinn og ønskede resultater

Matstrategien beskriver hvordan fylkeskommunen gjennom våre innsatsområder skal utnytte og/eller styrke våre fortrinn for å skape bærekraftig vekst innen matproduksjon, verdiskaping og arbeidsplasser. Aktivitet som bidrar til synergier mellom fortrinn innen mat og fylkeskommunens to øvrige satsingsområder (reiseliv & opplevelse og ren energi & maritim fremtid) er gitt ekstra høy prioritet.